

Wikipedia och Wikipedianer i folkbildningens tjänst

Olof Sundin

Högskolan i Borås & Lunds universitet

Encyklopedier som upplysningsprojekt

- Tron på vetenskapen
- Kunskapens tillgänglighet
- Förnuft och rationalitet
- Från syn på kunskap som given av Gud
- Till kunskap som ackumuleras och utvecklas

Incitament för Wikipedianer

- Kunskap och information
 - ”Det är en bortkastad dag om man inte lärt sig någonting nytt”.
 - ”Det handlar väl egentligen att jag har hittat Wikipedia och att det kanske tillfredsställer mitt behov av att skriva, kan man säga, och att skapa ordning och att rätta till saker som är felaktiga. Det kan man väl säga det är som i grund och botten driver mig.”

Incitament för Wikipedianer

- Folkbildning
 - ”Hjälpa till och fylla det där små luckorna som troligen kanske nästan ingen annan skulle göra det om inte jag gjorde det.”
 - ”Jag har nog lite av en folkbildare i mig”.

Vardag i Wikipedia

”Jag öppnar mina mail och jag öppnar Wikipedia. Det gör jag alltid. Det är det första jag gör, så att säga. Det ingår [skratt] i rutinerna. Då har jag sidor som jag övervakar, min bevakningslista. Om jag kollar nu så har jag 1493 sidor som jag bevakar just nu. /.../ jag tittar om det är något som är intressant som jag vill titta på. Antingen om någon har klottrat eller förstört på något sätt i en artikel.”

Jag har mest städat, det vill säga rensat klotter. Det är nog något av det mesta jag gör på Wikipedia en vanlig dag och bevakar senaste ändringar. Ibland hittar jag ett projekt att arbeta med såsom att kategorisera om artiklar eller ändra en liten sak i en större mängd artiklar.“

Att städa, laga och snickra

”Tiden rinner lätt iväg. Har wp i bakgrunden även när jag gör annat så det blir ofta att jag tittar in där då och då, och sen om det är något särskilt jag gör där så blir det mer aktiv tid.”

”Jag började väldigt tydligt med mina hobbyintressen /.../ sedan har jag kanske glidit mer och mer åt sådant som har anknytning till min professionella agenda. Och framförallt har jag märkt att man glider mer och mer ... i början tror jag de flesta har sysslat med renodlat artikelskrivande, och sedan så går man mer och mer över till det man kan kalla metaverksamhet – att kontrollera stavning, redigeringsteknik och vara inne i principdebatter och sådant där.”

Att städa, laga och snickra

”Den dagen började jag med lite småpill, rättade interwikilänkar på en ny artikel, skapade nån omdirigering och rättade nån länk till Commons och la in en bild därifrån i en artikel. Det var inga artiklar jag själv var delaktig i utan bara nåt jag såg i Senaste ändringar. /.../

Sedan tittade jag på film, [NNN], där de tittar på tuppfäktning. Då kom jag att söka information om det och såg att den svenska artikeln var väldigt kort, och ägnade en stund åt att utöka den med hjälp av engelska Wikipedia. /.../

När jag sett klart filmen kom jag tillbaka och då var klockan strax efter midnatt och det var ganska mycket klotter så jag rullade tillbaks klotter, blockerade och/eller varnade några klottrare.”

”Imagine a world in which every single person in the world is given access to the sum of all human knowledge.”

Jimmy Wales

Verifierbarhet

By **verifiability** it is meant that everything that is written in Wikipedia should be possible to be confirmed by external trustworthy sources. (Swedish Wikipedia, 2010-01-02)

Referenser som hantverk

”Om det inte är troligt att det finns källor ska det inte finnas en artikel”.

”Det bästa man kan slå folk i huvudet med på Wikipedia det är ju referenser till olika typer av verk och källor.”

”Wikipedia vore ju omöjlig att skriva utan tillgång tryckta källor. Den är ju så att säga baserad på det.”

Referensers betydelse

- I vetenskapsstudier har man intresserat sig för hur kunskap blir till kunskap, inte minst i laboratoriet och i vetenskapliga artiklar.
- Bruno Latour (1987, p. 31ff) visar hur vetenskaplig fakta "konstrueras" genom tre strategier:
 1. "Bringing in friends"
 2. "Referring to former texts"
 3. "Being referred to by later texts"
- Till skillnad från akademiska texter blir inte Wikipediaartiklar refererade av andra, senare publicerade, artiklar (#3).
- Eller kan man se Google Search i detta ljus?

“Fact construction is so much a collective process that an isolated person builds only dreams, claims and feelings, no facts” (Latour, 1987, p. 41).

Janitors of knowledge

- Genom vardagens hårda arbete och encyklopedins utopiska ideal skapas Wikipedia.
- Wikipedia är mycket mer än enbart intellektuellt arbete, det är också en gemenskap.
- På Wikipedia sker en slags återvinning av det som tidigare är publicerat.
- Det finns ett ömsesidigt beroende mellan Wikipedia och annan, mer etablerad, media.

Utopiska kunskapsideal – hård arbete

- Om Wikipedia och wikipediander
 - Haider, J. & Sundin, O. (2010). Beyond the legacy of the Enlightenment? Online encyclopaedias as digital heterotopias. *First Monday*, Volume 15, Number 1 - 4 January 201.
 - Sundin, O. (in press). Janitors of knowledge: constructing knowledge in the everyday life of *Wikipedia* editors. *Journal of Documentation*. Published 2011.
- Om skolelevers arbete med Wikipedia och källkritik
 - Sundin, O. & Francke, H. (2009). In search of credibility: pupils' information practices in learning environments". *Information Research* 14(4) paper 418. Francke, H., Sundin, O. & Limberg, L. (in press).
 - Debating credibility: the shaping of information literacies in upper secondary schools. *Journal of Documentation*. Published 2011.